

ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ №1.

УЗАГАЛЬНЕННЯ

«МІФИ ПРАДАВНЬОЇ УКРАЇНИ»

Мета:

продовжувати формувати знання учнів про міф і міфологію; розповісти про те, як і коли виникли міфи, про світове значення міфології та її вплив на розвиток мистецтва; прочитати та проаналізувати міф «Дажбог і Жива»; розвивати асоціативне мислення учнів, творчу уяву, вміння давати стислі та логічні відповіді на питання; виховувати інтерес і шанобливе ставлення до світоглядних уявлень наших предків.

Ми живемо у ХХІ ст., тож маємо можливість і читати художні твори, і слухати їх в аудіозапису, і переглядати в театрі, у мережі Інтернет чи по телевізору. Навіть найдавніші твори, які виникли тоді, коли людина ще не винайшла письмо, нині надруковані в книжках. Вони дійшли до нас із сивої давнини. А як? Коли не було писемності, люди передавали їх з уст в уста (звідси й прикметник усний), від покоління до покоління. Міфи, легенди, казки, перекази, пісні, загадки, прислів'я складали талановиті люди, імена яких

Тепер невідомі. Цей варіант таких творів із часом зазнавав змін. Скажімо, пісню, що подобалася людям, переспівували в різних місцевостях, постійно вносячи в неї щось своє, удосконалюючи її. Пісня, навіть неповністю, та з часом таки змінювалася, ставала кращою. До речі, українських народних пісень нині нараховують майже 300 тисяч! До нас дійшла велика кількість народних казок, легенд, переказів... Усі ці твори називають фольклором (від англ. folk-lore — народна мудрість), або усною народною творчістю

- Легенда — це розповідь казкового чи фантастичного характеру про незвичайну подію або життя й діяльність якоїсь особи. У легендах здебільшого йдеться про реальну людину, яку знає й любить народ, або про визначну історичну подію. Найпопулярніші легенди розповідають про героїчні вчинки Богдана Хмельницького, Максима Залізняка, Олекси Довбуша, Устима Кармелюка. Цих історичних постатей народ наділив неймовірною силою та відвагою, часто їхні можливості було перебільшено, як у казках. Отже, казковість, фантастичність — яскрава прикмета легенди.

Міф— це розповідь, що передає уявлення наших далеких предків про створення світу, його будову, про богів і демонів, різних фантастичних істот.

Легенди:

Міфологічні

Біблійні, героїчні

Уявлення про Всесвіт, природу, богів, демонів

Життя святих християн, героїчні вчинки реальних історичних осіб

Міф про створення Землі

- З давніх давен старі люди розказують про створення Землі нашої. Давно то було, у повітрі колихалося щось таке, ніби шар - м'яч. Хтосьштовхнув цей шар - м'яч та й він розірвався. Полетіли куски цього шару в різні сторони й так утворилися земля, сонце, місяць, а також і зорі. З одного того великого куска від того шару утворилася наша земля, що ми на ній живемо. А от завдяки величезному китові, який підмостив того разу свого хвоста, затрималася наша земля, а то була б полетіла в бездну. Але цьому китові довго лежать на одному й тому місці обрида і починає він ковилать хвостом, а земля починає ворухитись.

Міфичні істоти

Домовик – це персонаж слов'янської міфології, дух або хатнє божество, що живе в хаті та піклується про неї та її мешканців, або навпаки – шкодить їм.

Вій

Персонаж з української демонології, який володіє довгими й густими віями, через які нічого не бачить. Коли нечиста сила підіймає вії, його погляд вбивчий і руйнівний. Про нього навіть писав Микола Гоголь в однойменній повісті.

Потерчата

За переказами, душі нехрещених дітей протягом 7 років літають і просять "Хреста!". Їхні голоси схожі на жаб'яче кумкання. А хто почує, той повинен пожаліти нещасну душу: кинути хустинку, рушник або шматок полотна, як крижмо для хрещення. І потрібно промовити: "Іван та Марія! Хрещу тебе в ім'я Отця, Сина і Святого Духа. Амінь." та дати ім'я дитині. Тоді потерча стане янголом.

Чугайстер – це фантастичний образ в українській міфології, який невідомий іншим слов'янським народам. Його часто описують як веселого, життєрадісного, оброслого чорною або білою шерстю лісовика із блакитними очима. Чугайстер танцює та співає. Крім того, він полює на мавок, які заманюють молодих лісорубів та пастухів у нетрі й гублять їх.

Русалки

Про вигляд цієї істоти, походження, здібності та відношення до людини досі сперечаються. Загалом русалки – це духи померлих жінок і дівчат, які з'являються влітку в полях, лісах, біля річок.

За переказами, русалки мають вигляд тіней людей, ходять голі або не відрізняють зовнішньо від людей. А в деяких повір'ях русалка може набути подоби тварини – щура, птаха, корови та інших.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Підготуватися до діагностувальної
контрольної роботи.

Повторити теоретичний матеріал.